

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Et Bidrag

til

Besvarelsen af det Spørgsmaal:

Bör Rönne lærde Skole nedlægges?

af

H. H. Whitte, A. M.,
Skolens Rektor.

Indbydelsesskrift

til

Rönne lærde Skoles offentl. Examen

i Juli 1851.

Et Bidrag

til

Besvarelsen af det Spørgsmaal:

Bör Rönne lærde Skole nedlægges?

Efterretninger

om Rönne lærde Skole

i Skoleaaret 1850 — 1851.

Rönne.

Trykt i J. H. Colbergs Bogtrykkeri.

Bör Rönne lærde Skole nedlægges?

Efterretningen om den kongelige Resolution, der bestemmer, at Rönne lærde Skole som saadan skal ophöre ved Slutningen af næste Skoleaar, vakte her baade almindelig Overraskelse, thi den kom uventet, og alvorlig Bekymring hos alle de Mange, hvem denne Skoles Bestaaen maatte ligge paa Hjærtet.

Fra Öens fleste Kommuner blev i denne Anledning en Petition tilstillet den sidst samlede Rigsdag, men den synes ikke at have vakt megen Deeltagelse.

Tildeels efter Opfordring tildeels af egen Drift nedskrev jeg i Slutningen af forrige Aar efterfølgende Betænkning, der skulde indeholde Alt, hvad der efter min Mening kunde anföres til Forsvar for den lærde Skoles Bestaaen, samt en Plan for en forenet lærd og Realskole, der uden at være kostbarere end den nu bestaaende Skole kunde tilfredsstille Öens Trang til en højere Dannelsesanstalt.

Denne Samling af Hovedpunkterne, som nærmest var bestemt for Öens Rigsdagsmænd, har jeg önsket

her at meddele i den Tanke, at den muligt i videre Kredse kunde tjene til at vække Interessen for en Skole, hvis stadige Tilvæxt og frodige Udvikling i de senere Aar syntes at love et større Udbytte i Forhold til de paa samme anvendte Bekostninger, end man efter Folkemængden og övrige Omstændigheder turde vente.

Ved allerhöjeste Resolution af 13de Marts 1846 blev det bestemt, at Rönne lærde Skole ikke skulde deelagtiggjöres i den de fleste andre lærde Skoler tiltænkte Udvidelse men have en til Öens Forhold afpasset særegen Organisation, hvorved der navnlig var tænkt paa at give Realunderviisningen Overvægten, medens den lærde Skole i snævrere Betydning blev en Art Middelskole.

Hvad der kunde tale mod denne Art Skoler, er tilstrækkelig udviklet i Departementstid. f. 1850 S. 790, og jeg skal, da jeg selv ganske deler denne Anskuelse, kun i Forbigaaende bemærke, at det praktiske Resultat, man beraaber sig paa fra de hertillands gjorte Forsög i Aarene 1809—1819, ikke er ganske paalideligt, da man uden Tvivl var temmelig uheldig i Valget af disse Skolers Bestyrere; det er saaledes vel bekjendt, at Bestyreren af Rönne Middelskole var i höj Grad sindssvag, ikke at tale om, at Skolelokalet i længere Tid var unddraget Skolen til Bedste for andre Formaal (Militæret).

Spörsgsmaalet bör da, ogsaa efter min Mening, kun

stilles saaledes, om Rönne lærde Skole skal udvides i det Væsentlige paa samme Maade som de övrige danske lærde Skoler i Forening med en god Realskole, eller om den skal nedlægges som saadan.

Regeringen har især af ökonomiske og tildeels af pædagogiske Hensyn bestemt sig for det Sidste, og det kan ikke negtes, at de anförte Grunde ere betydningsfulde og ikke lade sig afvise i og for sig betragtede, eller med andre Ord, at det umiddelbare Resultat af Skolens Virksomhed (Studenter, Realdimissi) forholdsviis vil blive temmelig kostbart, dog vel at mærke, ikke mere for de Studerendes Vedkommende end for Realdisciplenes. De samme Betæneligheder ville da selvfølgelig gjöre sig gjældende med Hensyn til den paatænkte (ene staaende) Realskole, hvis nemlig Realunderviisningen skal drives saaledes, at et tilfredsstillende Resultat kan opnaaes. Men denne Mulighed turde ved nærmere Betragtning vise sig meget problematisk. Seer man hen til de Resultater, den rigt udstyrede videnskabelige Realskole i Aarhus har at opvise, da maa man vistnok blive meget betænkelig med Hensyn til det Udbytte, man kan vente sig selv af en rigt udstyret Realskole i Rönne. Men med det Tilskud, Regeringen har tiltænkt Realskolen (1200 Rbd. aarlig), vil den blive en fattig udstyret Skole, der næppe vil kunne vinde megen Interesse eller bringe betydningsfulde Resultater for Öens Udvikling.

Under disse Omstændigheder turde det synes at være

hensigtsmæssigst at have en saadan combineret Skole, som Rønne lærde Skole siden 1844 har været, og som den efter min Plan ogsaa i Fremtiden skulde være — men med de fornødne, tidssvarende Forbedringer — paa et Sted, hvor ingen af de to Retninger i det højere Skolevæsen for sig vilde afgive noget fyldestgjørende Resultat, men hvor da ogsaa denne Afvigelse fra det Sædvanlige maaskee burde begrunde flere Afvigelser fra det Sædvanlige (Overvægt i Mellemlasserne for de egentlige Realfag: Naturhistorie, Mathematik o. s. v. og maaskee Indskrækning i Fordringerne til de i snævrere Forstand Studerende i enkelte for dem specielle Retninger). Saaledes fik vi maaskee snarest en virkelig “efter de lokale Forhold afpasset Organisation” tilvejebragt, og de fra et reent videnskabeligt Standpunkt fremsatte Indvendinger vilde da tabe en stor Deel af deres Vægt. Endelig er det ikke usandsynligt, at en saaledes organiseret Skole kunde vinde Interesse ogsaa udenfor Öens Befolkning og drage Elever til sig fra fjernere Egne.

Men, siges der, det højere Skolevæsen, Skolefonden, har ikke Raad til at afholde de med en saadan Skole forbundne Udgifter. Hertil svares, at det, som en saadan Skole vilde koste Staten mere end den paa-tænkte Realskole (henved 3000 Rbd.), dog ikke er en saa betydelig Sum, og at der formeentlig burde foretages saadanne Indskrænkninger i Underviisningsplanen (af 13de Maj 1850) for flere af de mindre besøgte Skolers Ved-

kommende, at man ikke skulde kunne gjøre dem, navnlig Ribe- og Horsens- (eller Kolding-) Skoler samme Bebrejdelse, som nu fremføres mod Rönne lærde Skole, at de ere for kostbare i Forhold til Udbyttet. Enkelte Yttringer i Departementstid. og navnlig den S. 793: "og i en Skole med 40 Disciple i 6 Klasser", turde dog maaskee opfattes saaledes, at Ministeriet har tænkt paa en saadan Modification i Underviisningsplanen for de mindre Skolers Vedkommende. Er Ministeriet desuagtet kommet til det Resultat, at det mangler de nödvendige Pengemidler til en Skole i Rönne, saadan som vi ønske den, da staaer tilbage at ansöge Rigsdagen om af Statens andre Midler at bevilge det nödvendige Tilskud*).

Vigtigheden af Kulturens almindeligere Udbredelse paa denne i mange Henseender veludstyrede Ö, men som i denne Retning staaer saare langt tilbage, Hensynet til Forskjelligheden i Forholdene mellem denne Provinds og det övrige Danmark, for hvilket menig Mand her tildeels föler sig fremmed (i Foraaret 1848 bidroge netop nogle af Skolens Lærere væsentligt til, at der vakttes en livligere Interesse for den fælles Sag), det Önskelige i, at Öens Embedsmænd (de fleste Embeder ere smaa) ikke af denne Grund skulle endmere tilskyndes til at söge bort fra Öen, inden de ere blevne fortrolige med Bornholmernes ejendommelige, noget afsluttede Karakter, og især Hensynet til begavede Börn i ringere Kaar, som

*) Herved maa bringes i Erindring, at Bornholm i Fremtiden vil komme til at bidrage betydeligt mere end tidligere til Statens fælles Fornödenheder.

ikke ville kunne vindes for en højere Dannelse, uden at Öen selv har en højere Skole i sin Midte, det Sandsynlige i, at en højere Realskole ikke vil kunne trives alene uden at have en Latinskole ved Siden som Supplement deels til vel besatte Klasser deels til at danne en fastere Stamme i Skolen — Realeleverne falde endnu som oftest fra paa forskjellige Punkter, de færreste naae til Realskolens Slutningspunkt — deels, og dette er ikke uvæsentligt for Kulturens kraftigere Udvikling, for at flere Lærere kunne blive samlede og baade virke kraftigere paa hverandre og optræde med større Betydning udenfor Skolen (jfr. Departementstid. S. 794), — Alt dette taler stærkt for, at Latinskolen ikke kan nedlægges uden et stort (især aandeligt) Tab for Landet, der visselig vejer mere end de faa Tusinder, den hele Anstalt i fuldstændig Skikkelse (dog kun med 6 Klasser) vilde koste mere end den ufuldstændige, fattigt udstyrede og i lang Tid for de højere Klassers Vedkommende (hvis der ellers kan blive Tale om flere højere Klasser) svagt besøgte Realskole, der dog, hvis den skal sættes i nogenlunde tilbørlig Stand, ikke kan undvære det til Realunderviisningen nødvendige Apparat, om den end en Tidlang kunde undvære et nyt Skolelokale. Dette burde iøvrigt Öen selv skaffe sig, — efter min Mening — gjennem et Laan af det Offentlige paa Afbetaling i et længere Tidsrum, forudsat at Regeringen og Rigsdagen ville gaae ind paa dette Andragende*).

*) At der af Kommunalbestyrelserne er gjort foreløbige Skridt

Jeg har i det Foregaaende gjort opmærksom paa, at det ikke er sandsynligt, at selv en rigt udstyret Realskole vilde trives i Rønne saaledes, at den kunde svare til de anvendte Bekostninger; men jeg har tillige udtalt, at Skolen med de Midler, som den vil kunne gjøre Regning paa, vil blive en fattigt udstyret Realskole.

Heri viser sig især, hvor haard den Skjæbne er, der truer Öens eneste højere Skole og sandsynligviis hele Öens Kulturudvikling for en lang Aarrække.

Det hedder i Departementstidende S. 798, at der ikke tænkes paa at nedlægge nogen lærd Skole uden at give den By, hvori den har været, en ikke ubetydelig Erstatning ved andre Underviisningsanstalters Oprettelse eller Forbedring, der maaskee ved at gribe umiddelbarere ind i Befolkningens Traug ad en anden Vej fører den Dannelsen imøde.

Men det behøver ikke noget udførligt Beviis, at det er saa langt fra, at Rønne (Bornholm) faaer en saadan Erstatning, at det er aabenbart, at dens nuværende Realskole maa synke ned til en lavere Form.

Det vil være tilstrækkeligt at gjøre opmærksom paa, at 5te Stud. Klasse, hvortil fortiden ingen tilsvarende Realklasse haves, og de for de stud. Disciple

til at tilvejebringe en anstændig Sun til en ny Skoles Opførelse, og at et Tilbud og Forslag i denne Retning vil indgaae til Regeringen, er det mig her en Fornøjelse at kunne meddele som et Vidnesbyrd om Bornholmernes Interesse for deres lærde Skole.

særskilte Underviisningsfag (Latin og Græsk i fjerde og tredie Klasse) ikke udkræve mere end, 3 Læreres Virksomhed, hvorefter 4 Lærere blive tilbage for den egentlige Realunderviisning foruden Timelærere, der i højere Grad udkræves for denne end for hin Underviisningsart (navnlig i Skrivning og Tegning); men et Tilskud af 1200 Rbd. giver kun Betaling til 2 Lærere (i Mellestilling) 3: Understøttelsen er næppe tilstrækkelig til 2 Klassers Vedligeholdelse*), og dog burde en god Realskole have 5.

Det højeste Antal Klasser, en særskilt staaende Realskole i Rønne selv med et betydeligt større Tilskud vilde kunne bringe det til, vil vist næppe blive højere end 3; men en saadan Skole maa da indskrænke sig i Omfanget af det, den vil meddele; den kan ikke optage 3 levende Sprog; naturligviis maatte da Fransk udgaae af 2den Klasse**), og Bornhølmerne fik saaledes højst een Klasse til at prøve deres Börns Anlæg for Studeringer, inden de skulde sende dem ud af Landet; vilde de lade Börnene ogsaa gjennemgaae 2den Klasse, da vilde disse ikke faae Kjendskab til et Sprog, der udfordres for at kunne optages i de lærde Sko-

*) For at man ikke skal troe, at jeg her har glemt, at Regeringen overlader Realskolen den lærde Skoles samtlige Midler og Indtægter, bemærkes det, at disse Midler i Forening med Skolepengene omtrent kunne ansees tilstrækkelige til at dække Udgifterne til Bogsamlingen, Bygningsreparationer, Inventarium og øvrige Underviisningen ikke vedkommende men dog med Skolens Bestaaen forbundne Udgifter.

**) I og for sig kan det vel næppe billiges i en Realskole at lade Fransk gaae forud for Engelsk.

fers 3die Klasse; og for mulige Studerendes Skyld at gjøre en Forandring i en Skoleplan, der i og for sig maatte ansees for den ene rigtige, vilde dog ikke paa nogen Maade kunne forsvares hverken i ökonomisk eller pädagogisk Henseende.

Naar det endelig bemærkes i Depart. S. 805 (jfr. S. 787), at Rönne Latinskole er meget ung, først oprettet 1742, paa en Tid, da flere Latinskoler vare blevne nedlagte, da viser dette just, at Regeringen dengang erkjendte, at der paa Bornholm var Trang til en højere Underviisningsanstalt, en Trang, som netop i det sidste Aar har viist sig mere levende end nogensinde tidligere. Skolen tæller nu 54 Disciple, af hvilke 20 i de 3 överste Klasser ere studerende, 8 i 2 Klasser (næstöverste og tredie) ere Realister; første og anden Klasse (i hvilke Underviisningen er fælles i alle Fag) tælle tilsammen 26 Disciple. —

Den forenede Latin- og Realskole skulde efter min Plan, som jeg her skal fremsætte i dens Hovedpunkter, have 6 Klasser, af hvilke de 4 nederste skulde være eenaarige med særskilt Underviisning for studerende Elever i 3die og 4de Klasse, de to överste toaarige. Ved en mindre Skole (og det vilde Rönne Skole være at ansee for, uagtet jeg antager, at den om ikke lang Tid vil hæve sig til en Frekvents af 60—70 Disciple — under Forudsætning af, at den modtager en tidssvarende Udvikling —) er Betænkkeligheden ved at lade ogsaa 5te Kl. være toaarig ligesom 6te Kl.

(Afgangsklassen for de Studerende) ikke meget stor, især da den næppe vil faae nogen stærk Frekvents af Realelever. Nogen videre Vanskelighed ved at have Realelever forenede med studerende paa samme Standpunkt have vi her slet ikke sporet; tvertimod ville Realeleverne finde en kraftig Støtte i de studerende og det i de fleste Fag (det er kun i faa Fag, at de ere adskilte). At Afgangsklassen burde forbeholdes de Studerende, ligger i Sagens Natur, og det er aabenbart, at en ved 4 eenaarige og een toaarig Kl. beredet Dannelse maa efter vore Forhold være fuldkommen tilfredsstillende for at kunne gaae over enten umiddelbart til en reent praktisk Virksomhed eller til højere Uddannelse i denne Retning enten ved et Handelsakademi eller ved den polytechniske Skole o. s. v. (Een af Rønne Skoles Realelever har umiddelbart efter et ikke ganske fuldstændigt Kursus i Skolen ikke blot underkastet sig den almindelige Forberedelses-Examen med bedste Karakter men ogsaa bestaaet Adgangs-Examen til den polytechniske Skole.)

Herhen hører endnu den Bemærkning, at de fleste Realfag skulle efter de lærde Skolers Underviisningsplan afsluttes i næstøverste stud. Klasse (her altsaa i femte) med Uudtagelse af Mathematik, hvori Realeleverne allerede fra 3die Kl. af nyde tildeels særskilt (videre gaaende) Underviisning.

I Religion og Historie bør Underviisningen kunne afrundes saaledes i 5te Kl., at den giver Realeleven en

passende Udsigt over begge Fags Detail, medens den videnskabeligere Betragtning, der skal bygge herpaa, forbeholdes de Studerende (i Afgangsklassen). Man maa herved ikke glemme, at Realeleven i Reglen ikke kan blive saalænge i Skolen, at han er moden til en højere videnskabelig Betragtning. Den Mulighed, at en ganske Enkelt kunde ønske at gaae videre, kan ikke komme i Betragtning.

Efter disse almindeligere Bemærkninger vil en skematisk Oversigt være tilstrækkelig til at give den fornødne Oplysning til den paatænkte Underviisningsplan.

Det paa omstaaende Plan angivne Timcantal er vistnok det højeste, der kan udkræves, og rimeligviis kunne et Par Timer bespares for Afgangsklassens Vedkommende.

Til at bestride dette Antal Timer vil der behöves 8 faste Lærere. For at den 8de Lærer kunde ansættes uden forögede Udgifter, vilde jeg foreslaae Nedlæggelsen af Overlærerposten, der först blev oprettet her 1844; denne er egentlig ikke nödvendig for Skolens Skyld, og hvad de Mænd angaae, der opoffre sig udelukkende til Skolefaget, da maae de alt ansee det for en Fordcel, om de kunne faae en Rektorpost mere. Paa hver af de 7 Lærere falde 26 Timer ugentlig, naar der for Rektor regnes 21 Timer; men rimeligviis ville enkelte Timer kunne bespares ved et Par mindre Klassers Sammensmeltning i Regning o. a. l. Fag, saa at man ikke behöver at tænke paa Extratimer til de faste Lærere.

Timeplan

for en forenet Latin - og Realskole.

Fagene.	VI. Kl. Afgangs-Kl.	V. Kl.		IV. Kl.		III. Kl.		II. Kl.	I. Kl.	Ialt ugentl. Timer.			
		R.	St.	R.	St.	R.	St.						
Dansk (med Stil, Litteraturhist.)	3	2	„	2	„	2	„	4	5	18			
Tydsk	„	3	„	3	„	3	„	5	6	20			
Fransk	„	3	„	3	„	4	„	6	„	16			
Engelsk	„	„	3	„	5	„	4	„	„	12			
Latin (Stil, osv.)	10	„	8	„	8	„	9	„	„	35			
Græsk	6	„	4	„	4	„	„	„	„	14			
Religion	2	2	„	2	„	2	„	2	3	13			
Historie og Geo- grafi	3	4	„	4	„	4	„	5	5	25			
Naturhistorie . . .	„	2	„	2	„	2	„	2	2	10			
Mathem. og Reg- ning osv.	5	4	3	4	3	4	2	4	5	34			
Naturlære	3	„	3	„	„	„	„	„	„	6			
Skrivning	„	„	1	„	2	1	1	2	4	11			
Tegning	„	„	2	„	2	1	2	2	2	11			
Sang og Gymna- stik	Hver Discipel 2 Timer ugentlig, respective 4 og 6									10			
Ialt ugentlig . .	32	20	12	12	20	12	12	23	9	9	32	32	235

Efter den her gjorte Erfaring ville 8 ugentlige Timer respektive i Skrivning og i Tegning være tilstrækkelige til at tilfredsstille alle Klasser, idet mindre Klasser her meget let kunne forbindes til fælles Underviisning. Saaledes ville disse Fag kunne bestrides for det samme Beløb, som er anvendt herpaa i Aaret 1849, rimeligviis endog for et ringere Beløb. Til Brændsel vil imidlertid, naar alle Klasser blive besatte, udkræves et lidt større Beløb, men dette vil tildeels dækkes af den rimeligviis saa meget større Frekvents, dels vil det næppe blive ret betydeligt.

En Fjerdedeel af Skolekontingentet er hidtil bleven henlagt til Skolens Stipendiefond (c. 150 Rbd. aarlig). Men Skolens Stipendiefond er nu alt voxet til 1400 Rbd., saa at man især under en rask tiltagende Frekvents tør haabe, at der ikke vilde hengaae lang Tid, inden denne Understøttelse kunde undværes (maaskee til en Overgang ombyttes med Indskrivningspengene), hvorved Skolekassen vilde vinde ikke ganske ubetydeligt. En Forhøjelse af Skolepengene vilde jeg meget nødig see paabuden, da de fleste Fædre her paa Öen maae ansees for uformuende.

De aarlige Udgifter ved en saadan Skole vilde omtrent blive følgende:

1. Faste Lærere:

1 Rektor 1400 Rbd. ,, Sk.

7 Adjunkter à 400

Rbd. 2800 — ,, —

4200 Rbd.*) ,, Sk.

2. Timeunderviisning

8 ugentlige Timer

Skrivning 128 Rbd. ,, Sk.

8 ugentlige Timer

Tegning 128 — ,, —

4 ugentlige Timer

Sang 64 — ,, —

6 ugentlige Timer

Gymnastik 100 — ,, —

en Gymnastikassistent.

24 — ,, —

444 — ,, —

3. Bibliotheket og vi-

densk. Apparater 250 Rbd. ,, Sk.

4. Bygninger og In-

ventarium 150 — ,, —

5. Brændsel og Belys-

ning (foruden Al-

mindingsdeputatet

eller et Æquivalent) 250 — ,, —

6. Skatter og Afgifter

50 — ,, —

7. Regnskabsføreren

120 — ,, —

8. Löbende og tilfæl-

dige Udgifter 200 — ,, —

5664 Rbd. ,, Sk.

*) Forsaavidt de nu ansatte Læreres Gager ere højere eller tilkommende Læreres Gager maatte stige, da indsees let, at dette ikke kan betragtes som forøgende Skolevæsenets Udgifter for denne Skoles Vedkommende, idet da et tilsvarende Antal laveste Gager indtræde paa andre Steder.

Indtægterne ere eller kunne ansættes til:

1. Rentepenge	112 Rbd. 79 Sk.
2. Afgift af Skolens Jord	36 — „ —
3. Amtsrepartitions- fondens Bidrag	100 — „ —
4. Refusion f. Tav- lepenge	76 — „ —
5. Skolepengene, omtrent	700 — „ —
6. Lys- og Brænde- penge	165 — „ —
7. Testimonier og Indskrivning ..	70 — „ —

1259 Rbd. 79 Sk.

eller med et rundt Tal 1260 — „ —

Rest, som ikke dækkes af Skolens

Indtægter 4404 Rbd. „ Sk.

Regeringen tør ansees villig at bidrage 1700 — „ —

(nemlig 1200 Rbd. tilsagte den nye
Realskole, 500 Rbd. bestemte for
bornholmske Studerende).

Rest, som bliver at dække ved Til-

skud 2704 Rbd. „ Sk.

Efterretninger om Skolen

i Skoleaaret 1850—1851.

Fagfordelingen mellem Lærerne har i dette Skoleaar i det Væsentlige været den samme som forrige Aar med Undtagelse af, at Adjunkt Hasselriis har overtaget Dansk i 2den Klasse, Adjunkt Jork Tydsk i 3die Klasse og Adjunkt Ancher Tegneunderviisningen i alle Klasser; Adjudant v. Westh har efter sin Tilbagekomst fra Krigen atter overtaget Gymnastikunderviisningen.

Timeantallet til hvert Fag vil findes angivet ved Meddelelsen af det, der er gennemgaaet i Skoleaaret. Til Skrivning, Tegning, Sang og Gymnastik er det samme Antal Timer anvendt som forrige Aar.

Timeplanen har i det Væsentlige været ordnet paa samme Maade som forrige Aar.

Ved Slutningen af forrige Skoleaar var Discipelantallet 43.

Af disse udmældtes efter Hovedexamen K. Gether (af IV. stud. Kl.) paa Grund af Skolens forestaaende

Nedlæggelse; fremdeles H. Westh, og ved andet Fjerdingsaars Udgang Jörgen West (begge af II. Kl.).

Derimod optoges i Skolen (fra Forberedelsesklassen):

Jakob Frederik Erichsen, f. d. 19. Decbr. 1840;

Axel Kristian Peter Jespersen, f. d. 26. Novbr. 1841;

Johannes Anker Kristen Scheel Whitte, f. d. 20. Decbr. 1840;

Povl Kristian Spælling, f. d. 28. Decbr. 1840;

Andreas Peter Pihl, f. d. 4. Oktbr. 1840;

Kristian Pihl, f. d. 25. Juli 1838;

Johannes Peter Rønne, f. d. 26. Novbr. 1840;

Hans Nikolaj Kocføed, f. d. 1. Febr. 1838;

Peter Thorvald Emilius Hamann, f. d. 29. Juli 1841;

William Kristian Heggelund, f. d. 17. Oktbr. 1841;

andenstedsfra optoges:

Sören Peter Ellebye, f. d. 17. Marts 1839;

Nikolaj Hansen Holm, f. d. 17. Septbr. 1837;

Vincens Jakob Marius Gottlieb, f. d. 27. Maj 1839, og

Hans Jörgen Hansen, f. d. 20. Novbr. 1837.

Saaledes tæller Skolen nu 54 Disciple, som efter deres Hovedkarakter for Maj Maaned paa følgende Maade ere fordcelte i Klasserne:

Femte studerende Klasse.

1. P. Trandberg. 2. P. Riis. 3. A. Colberg. 4. A. Römer. 5. K. Brix. 6. Fr. L. Sörensen. 7. V. Olivarius, 8. J. Terp. 9. L. Dam.

Fjerde Realklasse.

1. H. Michelsen. 2. P. Rønne. 3. Kr. Dam. 4. L. Lauritzen.

Fjerde studerende Klasse.

1. M. Dam. 2. R. Holm. 3. K. Koefoed. 4. K. Grove. 5. Fr. O. Sørensen.

Tredie studerende Klasse.

1. Kr. Jespersen. 2. K. Hasselriis. 3. S. Whitte. 4. H. Siemsen. 5. L. Krabbe. 6. Tv. Arboe.

Tredie Realklasse.

1. V. Terp. 2. R. Wulff. 3. K. Brix. 4. Tm. Arboe.

Anden Klasse.

1. N. Holm *) (Kjøbmand i Allinge). 2. H. Marcher. 3. A. Balle. 4. L. Fog. 5. N. Koefoed. 6. P. Olsen. 7. F. Lauritzen. 8. Jens West. 9. T. Spælling.

Første Klasse.

1. J. Whitte (Rektor). 2. H. Hansen (Skibskapt. i Allinge). 3. A. Jespersen (Proprietær i Knudsker). 4. J. Erichsen (Prokurator). 5. V. Gottlieb (Præst i Olsker). 6. S. Ellebye (Kjøbmand Krist. E.). 7. H. Koefoed (Snedker). 8. A. Pihl (Kjøbmand). 9. J. Thorsen. 10. Kr. Pihl (s. *N° 8*). 11. W. Heggelund

*) Ved de ny optagne Disciple er Faderens Stilling vedføjet i Parenthes, ved de udenbyes tillige Hjemstedet.

(Toldkasserer, Kammerraad). 12. T. Hamann (Amdydrlæge). 13. O. Jespersen. 14. P. Spælling (Kjøbmand). 15. F. Tryde. 16. J. Rønne (Kjøbmand Thor R.) 17. T. Colberg.

Forberedelsesklassen.

Ved Slutningen af forrige Skoleaar var Discipelantallet 15, af hvilke 10 optoges i den lærde Skoles første Klasse (s. S. 20). I September indmældtes J. A. Ancher, f. d. 22. Febr. 1838 (Proprietær A. i Knudsker), Kr. D. Rønne, f. d. 26. Juli 1841 (Kjøbmand P. H. R.), Kr. P. H. Zahrtmann, f. d. 31. Marts 1843 (Overlæge Z.); A. H. P. Terp, f. d. 18. Febr. 1842 (Toldinspektør T.); i November H. A. Koefoed, f. d. 10. Maj 1839 (Proprietær K. i Nyker); i Februar A. K. Marcher, f. d. 26. April 1843 (Fuldmægtig M.); i April J. Kr. L. Wichmann, f. d. 18. Decbr. 1844 (Bager W.), K. V. S. Fog, f. 27. Maj 1841 (Prokurator F.); i Maj D. P. Didriksen, f. d. 30. Oktbr. 1842 (Bager D.) og K. O. Jespersen, f. d. 8. Juni 1844 (Proprietær J. i Knudsker). Klassen tæller saaledes nu 15 Disciple i følgende Orden:

1. Ancher. 2. Erichsen. 3. Lerche. 4. Colberg. 5. Zahrtmann. 6. Arboe. 7. Terp. 8. Fog. 9. Rønne. 10. Marcher. 11. Wichmann. 12. Koefoed. 13. Hasselriis. 14. Jespersen. 15. Didriksen.

Bestyrelsen og Fagfordelingen er som ifjor.

De læste Pensa ere:

Dansk Læsebog af Funch, Rögind og Warburg, S. 90 — 145; 223 — 288. Til at lære Digte udenad ere samme Læsebog og Krossings poetiske Læsebog, 1. D. benyttede. De Ældre have skrevet danske Stile efter Diktat. Jacobis Regnebog bruges. Rungs tydske Læsebog, 1ste Parti: forfra til Fortællingerne; 2det Parti: de 8 første Sider. Evropa tildeels efter Thrige. Herslebs mindre Bibelhistorie: *N° 1, 2, 6* fra Abigael til Jesus som Lærer; *N° 3, 4, 5, 7, 9 og 11* forfra til Josef; *N° 8, 10 og 12* forfra til Isak.

De i indeværende Skoleaar gennemgaaede Pensa og foretagne Övelser ere følgende:

Dansk.

Förste Klasse: Dansk Læsebog af Funch, Rög. og Warb. Een Gang ugentlig Övelse i at fremsige Digte, lærte udenad efter frit Valg af Krossings poetiske Læsebog, 1ste D. Een Gang ugentlig Övelse i Retskrivning efter Diktat. Den grammatiske Underviisning er ledet efter den samme Methode som hidtil nemlig mundtlig i Forbindelse med Tydsk (5 Timer, Adj. Jork).

Anden Klasse: Samme Læsebog som 1ste Kl. Bojesens Sproglære; Digte ere lærte udenad ligesom ugentlige Övelser ere anstillede i mundtlig Fortælling. Een Stiil ugentlig (4 Timer, Adjunkt Hasselriis).

Tredie Klasse: Holsts prosaiske og Krossings poetiske Læsebog, 2den D.; 2 Stile ugentlig, hvoraf een paa Skolen.

Fjerde Klasse: Stil som tredie Kl.; til Oplæsning er Flors Læsebog benyttet.

Femte Klasse: Een Stil ugentlig; Thortsens Litteraturhistorie er gennemgaaet (III. — V. Kl. hver 2 Timer ugentl. Adj. Brandt).

Tydsck (Adj. Jork).

Förste Klasse: Af Rungs Læsebog for de lavere Klasser er læst fra S. 34 til S. 136. Den elementære Deel af Formlæren er gennemgaaet (6 Timer).

Anden Klasse: Af Rungs Læsebog er læst fra S. 87 Af 39 til S. 191. Fra Dansk til Tydsck er læst af de danske Ark til Læsebogen fra S. 43 til S. 62. Formlæren er indövet efter Hjorts mindre tydske Grammatik (5 Timer).

Tredie Klasse: Af Hjorts tydske Læsebog er læst "Otto v. Kotzebue's Reise um die Welt in den Jahren 1823 bis 1826". Fra Dansk til Tydsck er af de danske Ark til Rungs Læsebog læst fra S. 62 til 76. Formlæren er indövet efter Hjorts större tydske Grammatik (3 Timer).

Fjerde Klasse: I Hjorts Læsebog er læst fra S. 275 (Roger Bacon) til S. 358. Fra Dansk til Tydsck er af Bresemauns Stilövelser læst fra S. 91 til S. 120. I Sproglære er af Hjorts större tydske Grammatik læst

hele Formlæren og enkelte Afsnit af Ordføjningslæren nemlig om Udsagnsordenes og Tillægsordenes Styrelse samt om Forholdsordene. Stil er jevnlige skrevet efter Bresemanns Stiløvelser (2 Timer).

Femte Klasse har læst "Götz v. Berlichingen" af Göthe, "Wilhelm Tell" og "Machbeth" af Schiller samt enkelte Stykker af Hjorts Læsebog. Til Övelse i at oversætte fra Dansk ere adskillige Stykker af Holsts danske Læsebog benyttede. Hjorts tyske Grammatik er gennemgaaet heel (2 Timer).

Fransk (Adj. Hasselriis).

Anden Klasse: Bjerrings Læsebog forfra til S. 34 St. 53 samt de vigtigste Afsnit af Böjningslæren efter Abrahams Sproglære.

Tredie Klasse: Borrings Læsebog for Mellemklasserne forfra til S. 40, de Ældre desuden i samme Bog fra S. 106 til S. 151; Formlæren gennemgaaet, Bjerrings Læsebog fra S. 20 St. 27 til S. 33 St. 51.

Fjerde Klasse: Borrings Læsebog for Mellemklasserne fra S. 106 til S. 205; Böjningslæren gennemlæst efter Abrahams; Bjerrings Læsebog fra S. 38 St. 64 til S. 52 St. 89.

Femte Klasse: Merimées samlede Skrifter 1ste Deel fra S. 261 til S. 420; mundtlige Övelser efter Borrings Stilebog.

Engelsk (Adj. Jork).

Tredie Klasse: Een Elev, Thom. Arboe, har læst de 15 første Kapitler af "The vicar of Wakefield";

i Sproglære er Formlæren gennemgaaet. De tre Elever have læst Mariboës Læsebog for Begyndere, *Stories selected from the history of England*, og Mariboës Formlære til de uregelrette Udsagnsord (3 Timer).

Fjerde Klasse: Af Mariboës "Selections in prose" er af de tre Elever læst fra S. 97 til S. 219. Til Övelse i at oversætte fra Dansk er af Marieboës Stilövelser læst fra S. 1 til S. 178. Skriftlige Övelser ere anstillede efter samme Bog. Sproglæren er indövet deels efter Mariboës Formlære deels efter Schulzes af Blom bearbejdede Grammatik. Een Elev, Kr. Dam, har læst Mariboës Læsebog for Begyndere, *Stories selected from the history of England*, og Mariboës Formlære (4 Timer).

Latin.

Tredie Klasse. Ældste Afdeling: Lefoliis Læsebog; Stykkerne *a* i 1ste og *b* i 2det Afsnit; af Sproglæren den regelmæssige Böjning og af den afvigende, hvad der forekom i Læsebogen.

Yngste Afdeling (paa Grund af Disciplenes ualmindelig unge Alder bestemt til at blive i Klassen et Aar til) af Læsebogens 1ste Afsnit de 5 første Stykker *a*; Sproglæren som ældste Afdeling. Begge Afdelinger ere paa forskjellig Maade blevne förte til skriftlig at indöve det Læste, den yngste saaledes især Böjningen. (Begge Afd. 10 Timer tilsammen, Overlæreren).

Fjerde Klasse: Cicero de imp. Cn. Pompeji og in Catilinam I—IV., de to sidste hurtigere end det tidligere. Af Sproglæren Böjningslæren og Hovedgjenstandene af Ordfojningslæren. Omtrent 70 Stile (8 Timer, Overlæreren).

Femte Klasse: Livius I—III.; Virgil, Æn. 1ste, 2den og 4de Bog, Horatses Breve (med ars poëtica); desuden har ældste Afdeling repeteret en betydelig Deel af det tidligere Læste. Sproglæren er indövet under

Læsningen og ved Stilene. Til mundtlig Stil (2 Gange ugentlig) er benyttet Ingerslevs Materialier, 1ste Saml. S. 39—47 og S. 1—15 (ældste Afd. har repeteret hele 1ste Afd.); til skriftlige Øvelser (ligeledes 2 Gange ugentlig) samme Bog, yngste Afd. S. 116—136, ældste S. 107—115 og S. 148—172; skriftlige Øvelser fra Latin til Dansk især efter Livius (een Gang ugentlig) (10 Timer, Rektor).

Graesk.

Fjerde Klasse. Yngste Afdeling: Lunds Læsebog S. 6—27; Sproglæren er stadigt indövet i Underviisningstimerne. I Slutningen af Aaret ere skriftlige Øvelser anstillede (5 Timer, Rektor).

Ældste Afdeling: Xenophon Anab. I—II og Homers Iliade I. Hovedgjenstandene af den regelmæssige Bøjning efter Trøgder, Ordføjningslæren udviklet efter den Anledning, Læsningen gav (5 Timer, Overlæreren).

Femte Klasse: Homers Iliad. III—VI. Herodots IX. Platons Apologi og Kriton. Sproglæren er indövet under Læsningen (6 Timer, Rektor).

Hebraisk (Rektor).

Femte Klasse: Genesis c. 17 til Enden; Whites Sproglære (2 Timer udenfor Skoletiden).

Religion (Adj. Jessen).

Förste Klasse: Herslebs mindre Bibelhistorie: det gamle og nye Testamente; Luthers Katechismus: de 10 Bud, de 3 Troens Artikler, Fader vor; Matthæi Evangelium: nogle Kapitler (3 Timer).

Anden Klasse: Balles Lærebog 1, 2, 3, 4, 5 Kap.; Herslebs større Bibelhistorie S. 1—73, Matthæi Evangelium: nogle Kapitler (2 Timer).

Tredie Klasse: Balles Lærebog: 2, 3, 4, 5,

8 Kap.; Herslebs större Bibelhistorie S. 92—160; Matthæi Evangelium: nogle Kapitler (2 Timer).

Fjerde Klasse: Krog Meyers Lærebog § 98—164. Herslebs större Bibelhistorie S. 92—244. Johannis Evangelium: nogle Kapitler (3 Timer).

Femte Klasse: Krog Meyers Lærebog, men yngste Afdeling har ikke repeteret fra § 98. Herslebs större Bibelhistorie. N. T. Græce: Matthæi Evangelium; yngste Afdeling har ikke repeteret de første 8 Kapitler (3 Timer).

Historie (Adj. Brandt).

Förste Klasse: Bohrs gamle Historie til S. 100 (3 Timer).

Anden Klasse: Bohrs gamle Historie (3 Timer).

Tredie Klasse: Bohr, Middelalderen fra S. 65 til Enden (2 Timer).

Fjerde Klasse: Kofods Udtog: Frankrig, den gamle Historie til den romerske Kejsertid; Allens Danmarks Historie fra 1397—1560 (2 Timer).

Femte Klasse: Kofods Udtog, den nyere Tids Historie tillige efter Bohr (3 Timer).

Geografi (Adj. Brandt).

Förste Klasse: Thriges Lærebog til S. 58.

Anden Klasse: Samme Bog S. 82—142.

Tredie Klasse: Samme Bog S. 97—169.

Fjerde Klasse: Samme Bog (heel).

Femte Klasse: Velschows Lærebog (Hver Kl. 2 Timer ugentlig).

Naturhistorie (Adj. Aucher).

Förste Klasse: Pattedyrene efter Ströms naturhistoriske Lærebog.

Anden Klasse: Fugle, Skildpadder og Ffirbeen efter samme Lærebog.

Tredie Klasse: Krybdyr, Fiske og det Vigtigste af de 4 første Klasser af Leddyrene efter Bramsens og Drejers kortfattede Lærebog i Zoologi og Botanik.

Fjerde Klasse: Fuglene og hele Planteriget efter samme Lærebog (Hver Klasse 2 Timer ugentlig).

Regning.

Første Klasse: Eleverne staae paa forskjelligt Trin; de mindst dygtige have omtrent gennemgaaet de 4 Regningsarter i benævnte Tal, de videst komne Reguladetri i Brök. Hovedregning 1 Time ugentlig (ialt 5 Timer, Adj. Jessen).

Anden Klasse: 3 Elever have gennemgaaet Reguladetri, Procentregning og sammensat Reguladetri, de øvrige kun Reguladetri. Hovedregning een Time ugentlig (ialt 4 Timer, Adj. Ancher).

Tredie Klasse: Eleverne ere ikke komne lige vidt; en enkelt regner Reguladetri i Brök, de fleste Procentregning, nogle enkelte have desuden regnet sammensat Reguladetri. Enkelte Timer ere anvendte til Hovedregning (2 Timer, Adj. Jessen).

Fjerde Klasse: Realisterne have gennemgaaet Procentregning, sammensat Reguladetri, Selskabsregning, Rente og Disconto-Regning, samt Thara-, Arv-, Skifte- og Byttens-Regning (2 Timer). Den studerende Part har af Mangel paa særskilt Regnetime af og til havt skriftlige Øvelser i Procentregning, sammensat Reguladetri, Selskabsregning og simpel Rentesregning (Adj. Ancher).

Mathematik.

Tredie Klasse: Jürgensens Arithmetik, Iste Parti N° 1—67, 2det Parti (s. under Latin) N° 1—47 (2 Timer, Adj. Jessen).

Desuden have Realisterne af Mundts Plangeometri læst forfra til S. 64 om ligedannede Figurer (3 Timer, Adj. Ancher).

Fjerde Klasse: Jürgensens Arithmetik § 8—13 og § 17. I Geometri have Realisterne læst hele Mundts Lærebog, de Studerende Ramus's Lærebog til S. 53 (à 2 Timer, Adj. Ancher).

Femte Klasse: Jürgensens Arithmetik § 1—17; Oppermanns Geometri, ældste Afdeling: hele Bogen (med Tillægene), dog med Forbigaaelse af de Sætninger, der ere anførte i Indbydelsesskrifterne for 1849 og 1850 samt af Tillægene: VI, 4 sidste Deel; IX, 18; XIII, XIV; yngste Afd. samme Lærebog fra 2den Bog til S. 194, ligeledes med Forbigaaelse af enkelte Paragraffer (hver Afd. 3 Timer til begge Fag, resp. Adj. Jessen og Ancher).

Naturlære (Adj. Ancher).

Fjerde Realklasse: Ørsted, Naturlærens mekaniske Deel fra § 170 til Enden (4 Timer).

Skolens Indtægter og Udgifter have i afvigte Finantsaar været følgende:

I n d t æ g t.		
Beholdningen f. f. A.	2722 Rbd.	10 $\frac{1}{2}$ Sk.
Afdrag paa Forskud	1020 —	„ —
Tilskud fra den almindelige Skolefond	10375 —	21 —
Rentepenge	112 —	79 —
Afgift af Jorderne	36 —	„ —
Amtsrepartitionsfondens Bidrag . . .	100 —	„ —
Skolepenge (efterat en Fjerdedeel er afgivet til Stipendiefonden) . .	452 —	48 —
Lys- og Brændpenge	148 —	48 —
Indskrivningspenge	70 —	„ —
Refusion f. Tavlepenge	76 —	„ —
Extraordinære Indtægter	10 —	89 —
	15124 Rbd.	7 $\frac{1}{3}$ Sk.
	9278 —	35 —
Beholdning	5845 —	68 $\frac{1}{3}$ Sk.

U d g i f t.

Ifølge Decisionen til f. A.	1 Rbd.	13 $\frac{1}{2}$ Sk.
Bevilgede Gageforskud	1020	— „ —
Adjunkt Sommers og Wesths Pension .	1300	— „ —
De faste Læreres Løn	5650	— „ —
Timebetaling m. m.	402	— 9 —
Bibliotheket m. m.	170	— „ —
Til Bygninger og Inventarium . . .	139	— 30 —
Brændsel og Belysning	195	— 84 —
Skatter og Afgifter	62	— 85 $\frac{1}{2}$ —
Regnskabsføringen	163	— 74 —
Tilfældige og løbende Udgifter . .	166	— 23 —
Krigsskat af Rentepenge	7	— 4 —
	<u>9278 Rbd.</u>	<u>35 Sk.</u>

Stipendiefondens Indtægt har været

Beholdning fra f. A.	1 Rbd.	41 $\frac{1}{2}$ Sk.
Fjerdeparten af Skolepengene	150	— 80 —
Rentepenge	56	— „ —
	<u>208 Rbd.</u>	<u>25$\frac{1}{2}$ Sk.</u>

U d g i f t.

Indsat i Bornholms Sparekasse	166 Rbd.	„ Sk.
Udbetalt til Stipendiater	30	— „ —
Regnskabsføringen	4	— 13 —
Krigsskat af Rentepengene	3	— 48 —
	<u>203 Rbd.</u>	<u>61 Sk.</u>

Skolebeneficierne for dette Skoleaar have været fordeelte saaledes:

Mellemste Stipendium (35 Rbd.):

1. P. Riis. 2. A. Römer. 3. L. Dam.

Laveste Stipendium:

1. P. Trandberg. 2. Frith. Sørensen. 3. V. Olivarius.
4. J. Terp. 5. M. Dam. 6. R. Holm.

Fri Underviisning (foruden Ovennævnte):

1. Kr. Brix. 2. K. Hasselriis. 3. H. Siemsen
(har tillige det Møltkiske Legat). 4. R. Wulff.
5. H. Marcher. 6. A. Balle. 7. L. Fog. 8. P. Olsen.
9. F. Lauritzen. Som extraordinære Gratister: 10. S.
Whitte og 11. J. Whitte.

Til at erholde det Stampeiske Legat (s. Indbydelsesskr. f. 1848) kunde Ingen indstilles, da ifjor ingen Dimission fandt Sted, hvorfor Renterne blive at lægge til Kapitalen.

Skolens Bogsamling og videnskabelige Apparater er siden sidste Meddelelse forøget med Følgende:

- J. Barfod, den falsterske Gejstligheds Personalhistorie, 2det H. Khvn. 1850.
C. Berg, 1ste Afsnit af en Afh. om Io-Mythen. (Progr. fra Metropolitanskolen). Khvn. 1850.
Bergk u. Caesar, Zeitschrift f. d. Altherth. Cassel. 1850. 4.
A. F. Bergsøe, den danske Stats Statistik 4de B. 2det H. Khvn. 1850.
F. C. C. Birch, Kort Oversigt over de i Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen i Aarene 1848—49 førte Forhandlinger angaaende det offentlige Skolevæsen. (Progr.) Horsens. 1850.

- H. H. Blache, historiske Efterr. om Aarhuus Cathedral-
skoles Bygninger o. s. v. Aarhuus 1850.
- H. G. Bohr, Efterr. om det v. Westenske Institut.
Khvn. 1850.
- P. D. Broager, nogle Formler henhørende til de reg.
Polygoner (i Programmet fra Roskilde). 1850.
- J. P. Buch, kort Fremstilling af Matematikens An-
vendelse i en methodisk Regneunderviisning (Progr.).
Nykjöbing 1850.
- M. T. Ciceronis Cato major og Lælius til Skolebrug
udg. af G. F. W. Lund. Khvn. 1851.
- H. N. Clausen, Tidsskrift for udenl. theol. Litteratur.
Khvn. 1850, 2—4, 1851, 1.
- H. M. Flemmer, Efterretninger om Frederiksborg lærde
Skole. Khvn. 1850.
- C. Flor, Haandbog i den danske Litteratur. Kiel 1844.
- M. Hammerich, Bidrag til Forhandlingerne om Lands-
byskolen (Progr.). Khvn. 1850.
- C. Hauch, nogle Betragtninger angaaende Underviis-
ningstiden i vore Skoler. Khvn. 1850.
- Chr. F. Hempel, de monstria acephalia (Disput.). Hav-
niæ 1850.
- R. J. F. Henriksen, Bidrag til Odense Cathedral-
skoles Historie, 2det H. Odense 1850.
- Opgaver til Latinske Stile. Ny Saml. 1 — 3. Afd.
Khvn. 1850.
- A. v. Humboldt, Kosmos, 3ter Bd. 1ste Abth. Stutt-
gart u. Tübingen 1850.
- C. F. Ingerslev, de vocibus et locis quibusdam in lexi-
cis vulgò minus recte tractatis (Progr. fra Kolding
Sk.). Khvn. 1850.
- F. V. S. Jacobsen, nogle Bidrag til Kundskab om In-
sektfaunaen omkring Sorö (Progr.). Khvn. 1850.
- P. Chr. Kierkegaard, Fortsættelser, 2det Bd. 2det H.
Khvn. 1850.
- Kirkehistoriske Samlinger, ved L. Helweg, 2det H. Khvn.
1850.

- K. W. Krüger, *Lexikon zu Xenophons Anab.* Berl. 1849.
- H. Krøyer, *Naturhistorisk Tidsskr.* 1ste H. af 1ste, 2det og 3die Bd. (til Supplem.). Khvn. 1836—1840.
- Fr. Lange, *Nogle Bemærkninger om Skoleunderviisningens Princip og Methode.* Khvn. 1850.
- Mansa, Bornholm. Landkaart. 1851.
- Chr. Molbech, *Nyt historisk Tidsskrift.* 4de Bd. 1ste H. Khvn. 1850.
- K. O. Müller's *kleine deutsche Schriften.* 2ter Band, Breslau 1848.
- J. P. Mynster, *Bemærkninger ved Skrif tet "Aanden i Naturen".* Khvn. 1850.
- P. M. Möllers efterladte Skrifter. 2den Udgave. 1—6 Bd. Khvn. 1848—1850.
- K. Chr. Nielsen, *Efterretn. om den videnskabelige Realskole i Aarhus.* 1850.
- Nordiske Oldskrifter, IX—XI.* Khvn. 1850.
- F. Nork, *Andeutungen eines Systems der Mythologie.* Leipz. 1850.
- F. C. Olsen, *Efterretn. om Viborg Kathedralskole.* 1850.
- C. F. R. Olufsen, *Tentamen de longitudine speculæ Havniensis (Universitetsprogr.).* Havniæ 1850. 4.
- P. L. Panum, *Om Fibrinen i Alm. og dens Coagulation i Særdeleshed (Disputats).* Khvn. 1851.
- Pauly's Real-Encyclopädie.* Lief. 121—128.
- Kristiern Pedersens danske Skrifter ved Brandt og Fenger. 1ste B. Khvn. 1850.
- Platon, *Udvalgte Dialoger til Skolebrug,* ved F. W. Wiehe, 1—3. H. Khvn. 1848—51.
- Povelsen, *Om Opdragelse til Sanddruhed (Progr.).* Aalborg. 1850.
- V. Prosch, *Dyreriget's Naturhistorie.* Khvn. 1851.
- K. Puggaard, *Möens Geologi med et Tillæg om Möens Vegetation af J. Lange.* Khvn. 1851.
- C. Ramus, *Elementær Geometri.* Khvn. 1850.
- N. E. Riis, *Prøve af en Udg. af Sofoklesses Antigone til Skolebrug (Progr. fra Ribe Sk.).* Khvn. 1850.

- C. V. Rimestad, Efterretn. om Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn. 1850.
- Geografisk Lærebog til Skolebrug. 1ste D. Khvn. 1850.
- I. L. Rohmann, Skildringer af den nyeste Tids Historie. 4de D. Odense 1851.
- Scharling og Engelstoft, Theologisk Tidsskrift, 1ste Bd. 2det H. (til Suppl.). Khvn. 1837.
- Nyt theol. Tidsskrift, 1ste Bd. 2det H., 2det Bd. 1ste og 2det H. Khvn. 1850—51.
- F. W. Schneidewin, Philologus. Vter Jahrg. Göttingen. 1850.
- W. Shakspeare, Dramatiske Værker, 11te Deel. Khvn. 1850.
- C. W. Smith, Om Indholdet af en dansk Læsebog for Børn (i Progr. fra Roskilde). 1850.
- Statistisk Tabelværk, Ny Række, 1ste H. Khvn. 1850. 4.
- H. Stephani, Thesaurus Græcæ lingvæ. Vol. VII, fasc. 5, VIII, f. 1. Paris. Folio.
- C. F. Ström, Betragtning over Himmellegerne (for Menigmand og til Skolebrug). Khvn. 1851.
- C. A. Thortsen, Efterretn. om Randers lærde Skole. 1850.
- E Chr. Werlauff, Kjøbenhavns Universitet fra dets Stiftelse indtil Reformationen (Universitetsprogr.). Khvn. 1850. 4.
- Whitte, Efterretn. om Rønne lærde Skole. 1850.
- F. W. Wiehe, Bidrag til Græsk Synonymik (Progr. fra Slagelse). Khvn. 1850.
- H. C. Ørsted, Aanden i Naturen, 1ste og 2den Deel. Khvn. 1850 og 1851.
- Oversigt over det Kongl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger i Aaret 1850. Khvn.
- Fremdeles har Bibliotheket modtaget de i Aarets Løb udkomne Examenslister, Bekjendtgjørelser fra Underviisningsministeriet o. s. v. samt preussiske Skoleprogrammer for 1849.

Fra det kongel. naturhistoriske Museum har man modtaget en meget værdifuld Gave i hele dets ældre Samling af bornholmske udstoppede Fugle (henimod 300) med tilhørende Glasskabe.

Til Underviisningen i Naturlære er anskaffet Cardans Lampe, Polygon til Tyngdepunktslæren, Skrue uden Ende med Vinde, Skruepresse, Archimedes Vandskrue, Vaterpas, Model til en Nonius, Apparat til at vise Principet for Brahmas Vandtrykspresse.

Til Underviisningen i Tegning er anskaffet 16 Gibsornamenter, 14 Staaltraadsfigurer, 2 Hefter Grundtræk af Ornamenter, 3 Hefter skyggede Tegninger.

Lærlingenes Bogsamling.

Regnskab for det forløbne Regnskabsaar:

I n d t æ g t.

Beholdning fra forrige Aar	„ Rbd. 5 Mk. 1 Sk.
Deeltagerenes Bidrag	54 — 3 — „ —
En Deeltager for en bortkastet Bog 1 — 1 — 8 —	
	64 Rbd. 3 Mk. 9 Sk.

U d g i f t.

Til en ny Bogreol	5 Rbd. „ Mk. „ Sk.
„ Boghandleren	47 — 2 — „ —
„ Bogbinderen	12 — „ — „ —
	64 Rbd. 2 Mk. „ Sk.
Altsaa havde Regnskabsføreren tilgode 7 Rbd. 4 Mk. 7 Sk.	

Siden sidst meddelte Fortegnelse over ny tilkomne Böger er deels indkjøbt for Bogsamlingens Regning, deels (*) overladt fra Skolens Bogsamling til Udlaan følgende Böger:

Carl Bernhard, Krøniker fra Kong Erik af Pommerens Tid. Klyn. 1850,

Asbjörnsen, Huldreeventyr, 2den Saml. Kristiania 1848.
Oehlenschlägers Erindringer, 1—4. Khvn. 1850—51.

Walter Scott, Det farlige Slot. — Grev Robert af Paris. — Söröveren. — Den smukke Pige i Perth. — Den sorte Dverg. — Montrose. — Röde Robin. — Ivanhoe. — Bruden fra Lammermoor. — Den gamle Gravmand. Ialt 13 Bind, udkomne til forsk. Tider.

• Ingemann, fire nye Fortællinger. Khvn. 1850.

* Nyerup, Rahbek og Abrahamson, Danske Viser fra Middelalderen. 1—5. Khvn. 1812—14.

* De hidtil af det nord. Litteratursanf. udgivne Sagaer,

* N. M. Petersen, Hist. Fortællinger om Islændernes Færd. 1—4. Khvn. 1839—44.

* Molbech, Rejse i Aarene 1819—20. 1—3. Khvn. 1821—22.

* Malling, *récueil de traits mémorables*. Copenh. 1794.

Ingemann, Den stumme Fröken. Khvn. 1850.

Gerson, den ny Börneven, 1—2. Khvn. 1848—50.

* Will. Shakspeare, Dramatiske Værker. Oversat af Peter Foersom og P. F. Wulff. 1—11. Khvn. 1845—51.

* P. M. Möller, Efterladte Skrifter. 2den Udg. 1—6. 1848—50.

* I. L. Rohmann, Skildringer af den nyeste Tids Historie. 4de Bd. Khvn. 1851.

Bulwer, Povl Clifford. — Blomsterpigen. — Ernst Maltravers. — Eugen Aram. — Nat og Morgen. — Zanoni. — Godolphin. — Den Fornegtede. Ialt 18 Bind, udkomne til forsk. Tider.

Marryat, Søofficeren. — Peter Simple. — Snarleyyaw. Dödsejleren. — Japhet. — Newton Forster. — Den fattige Jack. — Kongens Eje. — Midshipman Easy. — Jakob Ærlig. Ialt 20 Bd., udk. til forsk. Tider.

Steffens, Hvad jeg oplevede. 1—3. Khvn. 1840—41 (de andre Bind havdes i Forvejen).

Budde-Lund, Nordisk Penningmagazin. 1850.

Den offentlige Examen

i

Rønne lærde Skole

for Aaret 1851

foretages i følgende Orden:

Skriftlige Prøver:

Torsdagen d. 10de Juli.

- Kl. 8—11. V. IV. og I. Dansk Stil. III. og II. Regning. L. J. Jo.
 3— 6. V. Latinsk Oversættelse. IV. Regning . . . H.

Fredagen d. 11te Juli.

- 8—11. V. og IV. Latinsk Stil. III. og II. Dansk Stil } H. A. B.
 I. Regning.

Mundtlige Prøver *):

Lördagen d. 12te Juli.

- 8— 1. Forberedelsesklassen.

Mandagen d. 14de Juli.

- 8 — 10½. V. Historie og Geografi B. L.
 10½—12. IV. Religion J. A.
 12— 1. III. Naturhistorie A. J.
 3— 4. II. Fransk H. B.
 4— 6. I. Historie B. H.

Tirsdagen d. 15de Juli.

- 8 — 9½. V. Fransk H. Jo.
 9½—11. IV. Historie og Geografi B. Jo.
 11— 1. III. Matematik J. A.
 3— 4. II. Naturhistorie A. H.
 4— 6. I. Tydsk Jo. H.

Onsdagen d. 16de Juli.

- 8 — 9½. V. } Græsk W. L.
 9½—10½. IV. }
 10½—11½. IVR. og IIIR. Engelsk Jo. L.
 11½— 1. III. Fransk og Dansk H. B.
 3 — 4½. II. Tydsk Jo. H.
 4½— 6. I. Geografi B. H.

*) Under de mundtlige Prøver ere Disciplenes Tegninger og skriftlige Arbejder for hele Aaret fremlagte til Eftersyn.

Torsdagen d. 17de Juli.

Kl. 8—11.	V.	Mathematik	J. A.
11—1.	IV.	Fransk og Dansk	H. B.
3—4 $\frac{1}{2}$.	III.	Historie og Geografi	B. L.
4 $\frac{1}{2}$ —6.	IV.	Tydk	Jo. L.

Fredagen d. 18de Juli.

8—10 $\frac{1}{2}$.	V.	Latin	W. L.
10 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$.	IV.	Naturhistorie	A. B.
11 $\frac{1}{2}$ —1.	II.	Historie og Geografi	B. A.
3—4 $\frac{1}{2}$.	I.	Religion	J. Jo.
4 $\frac{1}{2}$ —6.	III.	Tydk	Jo. J.

Lördagen d. 19de Juli.

8—9 $\frac{1}{2}$.	V.	Tydk	Jo. L.
9 $\frac{1}{2}$ —11.	IV.	Latin	L. W.
11—12.	IVR.	Naturlære	A. J.
12—1.	I.	Naturhistorie	A. J.
3—4 $\frac{1}{2}$.	III.	Religion	J. A.
4 $\frac{1}{2}$ —6.	II.	Religion	J. A.

Mandagen d. 21de Juli.

8—10.	V.	Religion	J. B.
10—12.	IV.	Mathematik	A. J.
12—1.	II.	Dansk	H. A.
3—4 $\frac{1}{2}$.	III.	Latin	L. Jo.
4 $\frac{1}{2}$ —6.	I.	Dansk	Jo. L.

Tirsdagen d. 22. Juli.

Kl. 8. Prøve over ny indmældte.

Lördagen d. 23de Avgust Kl. 11

offentliggjøres Udfaldet af de afholdte
Prøver.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Offentliggjørelsen af Udfaldet indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Rønne d. 1ste Juli 1851.

H. K. Whitte.

